

עין משפט
נר מצוה

ג:

שנים אוחזין פרק ראשון בבא מציעא

מסורת הש"ס

(א) [מסופתה פ"א קדושין
סה: יטען מ: סד,]
(ב) ימותו מ: כריתות יא:
(ג) שבות כג: (ד) וסר
כריתות יג: (ה) ומכש
אותן כ"ל: (ו) כריתות
יא: (ז) מפרס ועין
רש"י: (ח) דף ק"ה.

הנהגות הב"ח

(א) רש"י ד"ה עדים וכו'
אם מחזיקין דמיכס וכו'
הדוע כ"ל יחזיק אותו
ממק:

מוסף רש"י

והא' בבבליה בעי דלודי
ליה, ופי' תימא לא נשכח
אשאל, דמנו דחשוד
אחמנה חשוד נמי
אשכחא, אחמנה לא
חשוד מכלא כפרה כבליה
דכ"ל כי חדי כפלה כבליה
נמי בעי דלודי והא' דלא
אורי ליה לאו דעשו
למינולי, אלא אישכחא
אישכחא דלמי השתא
(ג'ס' ו' א') הודאית בעל
דיון כמאה עדים דמי.
דמיכס (כג) אשכח
ימא כי הוא וכו' הרי שפסק
על מקל הדלמא (פ'סושי
ס' א' א' הביאורו שנים
לודי מיתה חמורה, כטן
הענין נ' שבה את
הנפש (כריתות יא:), מה
אם ירצה לומר מויד
הייתי, הרי זה נאמן למעור
עלמא מקרבן דלין עדים
מנו להחשוד בה, הלכך אי
אמר נמי לא אכלתי נאמן
(בבב' טו) אם היה רוצה
יכול לומר מויד היה ומויד
פסור (ברכות יא:).

והא' כבוליה בעי דלודי כו', וכ"מ מגו דחשוד אחמנה חשוד
אשכחא ולא נרמי עליה שנועה לא חשוד אחמנה לפי שברצונו
היה מודה כבוליה אלא שאלו כידו לפרוע וכבר עד דהו' לי [וזו]
ופרעה לא היה: דליכא למימר הכי. שהרי כבר כבוליה וימא מגו

דחשוד אחמנה חשוד אשכחא:
פיו שאינו מחזיקו ממון. כהדלמא
ולקמיה מפרש לה: מחזיקו שנועה.
על השאר: עדים שמחזיקין [אופו]
ממון. כמה שהעידו: אינו דין
שיחזיקו שנועה. על השאר: הודאית
כעל דין כמאה עדים. כרייתא היא
כמסופתה דכנא מליעא כפ' ראשון:
פיו אינו מחזיקו קנס. דליפנין (כ"ק
דף ע"ה). מקראי דמודה כקנס פטור
אשר ירשעון אלהים (פ'ט למרעיש
את עצמו: פיו מחזיקו קרבן). דכמי
והמודה אשר חטא והביא (ויקרא ה:)
עדים אינו מחזיקו אופו קרבן. אם
יומכחשין (א) אותו דמיכס (ד ס' ד' או
הדוע אליו ולא שידעוהו אחרים:)
אמרו לו שנים אכלת חלב. שוגג:
והוא אומר לא [אכלתי]. פטור שהיה
יכול לומר מויד הייתי ויפטור מן הקרבן
אף כשאלו לא אכלתי פטור דמה לו
לשקר: חומש ואשם. אם נשבע וכפר
ממון והודה כמי או מכל אשר ישבע
עליו לשקר וגו' (שם ה:). אינו
נכנסה ונכנסה. והיה לו במנה
ונבאו עדים והכחשוהו לומר איך חייב
לו כלום אינו נפטור בך דהודאית בעל
דין כמאה עדים: שישן ככחשה
וכחשה. שם בלא שנים עדים
והכחשו או הימסו אין זה משלם
ממון על פיהם: מחזיקו שנועה.
טענו כחזירו מנה לו בידו והוא אומר
אין לך בידו כלום ועד אחד מעידו
שהוא חייב לו הרי זה נשבע להכחש
את העד דמיכס (דכ"ס יט) לא יקום
עד אחד בלא שנים עדים וכלל
החלטה הוא דלינו קם אכל לשנועה
קם (שנועה דף ק' א') מה לעד
אחמ'.

אחד. כלומר היכי ילפת שנועה דשנים משנועה דעד אחד מה
לעד אחד שכן על מה שהעד מעיד הוא נשבע להכחשו:
חאמר
והא' כבוליה בעי דלודי ליה והא' דלא אורי
אשכחא הוא דקא מישכחא מיניה סבר עד
דהו' לי וזו ופרענא ליה ואמר רחמנא רמי
שנועה עליה כי היכי דלודי ליה בבוליה אבל
העדא עדים דליכא למימר הכי אימא לא
קמ"ל ק"ו ומאי ק"ו ומה פיו שאין מחזיקו ממון
מחזיקו שנועה עדים שמחזיקין אותו ממון
אינו דין שמחזיקין אותו שנועה ופיו אין
מחזיקו ממון והא' הודאית בעל דין כמאה
עדים דמי מאי ממון קנס ומה פיו ישאין
עדים קנס מחזיקו שנועה עדים שמחזיקין
אותו קנס אינו דין שמחזיקין אותו שנועה מה
לפיו שכן מחזיקו קרבן חאמר בעדים שאין
מחזיקין אותו קרבן הא לא קשיא רבי חייה
כרבי מאיר סבירא ליה דאמר עדים מחזיקין
אותו קרבן מק"ו ידנתן אמרו לו שנים אכלת
חלב והוא אומר לא אכלתי רבי מאיר מחזיק
וחכמים יפטרם אמר רבי מאיר אם הביאורו
שנים ליד מיתה חמורה לא יביאורו ליד
קרבן הקל אמרו לו מה אם ירצה לומר מויד
הייתי יפטר אלא מה לפיו שכן מחזיקו אשם
אשם היינו קרבן אלא מה לפיו שכן מחזיקו
חומש הא לא קשיא רבי חייה כרבי מאיר
סבירא ליה כי היכי דמחזיק ליה קרבן מק"ו
מחזיק ליה חומש מקל וחומר אלא מה לפיו
שכן אינו בהכחשה ובהומה תאמר בעדים
שישן בהכחשה ובהומה אלא אתיא
מעד אחד ומה עד אחד שאין מחזיקו ממון
מחזיקו שנועה עדים שמחזיקין אותו ממון
אינו דין שמחזיקין אותו שנועה מה לעד
אחד שכן על מה שהוא מעיד הוא נשבע

הוא נשבע עדים רש"י כיון דחשוד אחמנה חשוד
ומשי דמשתמיט ולא חשוד דלא חשוד חשוד
דחשוד אחמנה לא חשוד אשכחא ואין
שהיה שנועה חמורה עליהם אכל
מלאכיה חשוד מרב נחמן דמשניעין
אותו שלש שנועות ואחד מהן שלא
שלתהו כו יד ומשמע כהגול קמא
(כ"ק דף ק: ושם) דהו' דלורייא
וכן כנסתא דר' אבה (שנועה דף ג:)
משמע דאי אמר לא חשוד לא חשוד
נשבע להכחש את העד שנועה
דלורייא חשוד מלאכיה חשוד שאלו יכול
לשבע משלם דלשנועה דרבנן לא
אמר הכי לכן י"ל וכבוליה בעי דלודי
ליה כלומר תאמר דלין מעי' א"כ
אמת הוא שאין חייב לו יותר ולמה
ישבע והא נאמן נאמן דאי בעי כופר
הכל נאשני דלין זה העד דלשמועתי
קמשתמיט ואם תאמר כופר הכל נמי
אשמועתי קא משתמיט ואיטו העד
כדאמר' כפ' שנועה הידיעין (שנועה
דף מ:). אמר רב נחמן כופר הכל
משניעין אותו שנועה היסא משוס
חוקה דלין אדם מוצע אלא א"כ יס
עליו ופריך ודלדכא אין אדם מעי'
פיו כפני ד"מ ומשי אשמועתי קא
משתמיט וי"ל דמ"מ העד יס יותר
כופר הכל מכופר חלי וליכא מגו:
אבל העדא עדים דליכא א"כ יס.
כל כך משתמיט כיון שפסק
הכל אימא כיון דחשוד הוא לגול
חשוד נמי אשכחא קמ"ל ק"ו דלא
הו' גול כפי דלשמועתי קא משתמיט
דהכופר כמלה כשר לעדות ואע"ג
דלמרי' לקמן (ו' א') דלא אמרין מגו
דחשוד כו' מ"מ גס התנא אשמועתי
לא אמרין מק"ו מפיו ועד אחד
ואם תאמר אמאי אשכחא לטעמא
הודאית פיו גדולה מהעדא עדים משוס
דפריך לקמן ולקמן נמי הוה ליה למפריך מה לפיו שכן משתמיט
וי"ל דהכא דאמא לפרשי דהודאית פיו גדולה מהעדא עדים נוחא
ליה למינקט טעמא דמשתמיט דפסקא הוא דמטעם זה ישבע כהדלמא
למנקט לקמן למפריך פירכא על קל וחומר ולא מסבירא לך לא מייתי לקמן פסקא דמשתמיט: כ"ה אפי' שכן
מחזיקין קרבן ראמר בעדים כו'. פי' שכן מחזיקו קרבן אפילו העדים מחזיקין אותו ואומרים לאו חלל הוא אלא שומן דאי אין העדים
מחזיקין אותו היכי קאמר חאמר בעדים כו' עדים נמי מחזיקין אותו קרבן אש אינו מחזיקין ואפילו עד אחד אש אינו מחזיקין מחזיקו
קרבן ואלה אסוגיא סוכרת כלישנא דפסקא אמרו לו (כריתות דף י. וס' דמפרס טעמיה דרבנן דלקמן דלמרי' לו אכלת חלב והוא אומר
לא אכלתי דפטור משוס דאדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש ולכן פיו מחזיקו קרבן אפילו עדים מחזיקין אותו ועדים אין מחזיקין
אותו קרבן אש מחזיקין דלאידך לישנא דמפרס טעמיה דרבנן דמפריך דיבוריה ואמר דלא אכלתי שוגג אלא מויד ומיירי דכשאלה לא
אכלתי לא נדקעו אותו היאך היה דעמו אכל להכחש העדים אינו נאמן א"כ חשיבי עדים מפיו שכן מחזיקו קרבן אפי' מחזיקין והוא לא
מחזיק עצמו קרבן אש היו מחזיקין אותו ואי רבי חייה אפילו כרבנן: רבי חייה א"כ ימא ק"ו דר"מ
אם הביאורו לדי מיתה לא יביאורו לדי שנועה הקלה וי"ל דליכא למפריך דמה למיתה שכן על מה שכן מעידין הוא מת תאמר גבי
שנועה של מה שהוא כופר הוא נשבע כדאמר' לקמן: כ"ה אש ירצה אומר מויד הייתי: ללישנא דאדם נאמן על עצמו יותר מק' עדים הא
אם ירצה לומר לדבריו דר"מ קאמר' (דכתיבה) [דלדאית] כפרק אמרו לו (שם ד' י. וס') דלאידך לישנא דמפרס טעמיה דרבנן דמפריך קאמר' ואין
לפרס ומה אם ירצה לומר כו' שהיה נאמן לומר לא אכלתי שוגג אלא מויד ומיירי דכשאלה לא אכלתי לא נדקעו אותו היאך היה דעמו
מה שאמר לא אכלתי יכול למפך דבריו ולומר לא אכלתי שוגג אלא מויד ומיירי דכשאלה לא אכלתי לא נדקעו אותו היאך היה דעמו
ולכפוף אומר שמוד היה וסבירא כן היה דעמו שלא אכל שוגג אלא מויד ולר"מ אע"פ שלכפוף אמר מויד הייתי
אין בך כלום דהכי אמר (במורה הכהנים) אמר רבי מאיר אש בתולה אמר מויד הייתי שומעין לו אם היה דן עמו כל היום ובחברונה
אמר מויד הייתי אין שומעין לו ואם תאמר והיאך נאמן לומר מויד הייתי הא אין אדם משיס עצמו רשע דלדאמר כפ"ק דסנהדרין (דף ע: ו
וס') גבי פלוני רבנני לרנני וי"ל דלין נאמן לפסול עצמו אכל הכה נשעה חסונה ואינו רוצה להביא חילין לעורה:

אשם היינו קרבן. דלרבי מאיר עדים מחזיקין אותו אשם חמיה דנמתגי דד' שומרין (שנועה דף מ: ושם) מן היכן שורי נגנז
משניעין אי ואמר אמר והעדים מעידים אותו שאלו משלם ככל הודה מעמנו משלם קרן וחומש ואשם אכל על פי עדים אין
משלם חומש ואשם וכן מן כפרק הגול קמא (כ"ק דף ק:). ומתוך לה כפרק הגול קמא (כ"מ וי"ל דקוביא דהכא דלרבי מאיר עדים
מחזיקין אותו אשם לא יעמיד והיא משנה כ"מ אלא כדנבי לאוקמה התם כשאלו ערפה והיא סוגיא דהתם דסבר דלרבי מאיר עדים
לא מחזיקין אשם משוס דנבי אשם כמי והמודה לא סבר כקוביא דהכא דאשם היינו קרבן וילין כמה הזד מפיו ועד אחד כדמסיק הכא:

עד

והא' כבוליה בעי דלודי ליה והא' דלא אורי
אשכחא הוא דקא מישכחא מיניה סבר עד
דהו' לי וזו ופרענא ליה ואמר רחמנא רמי
שנועה עליה כי היכי דלודי ליה בבוליה אבל
העדא עדים דליכא למימר הכי אימא לא
קמ"ל ק"ו ומאי ק"ו ומה פיו שאין מחזיקו ממון
מחזיקו שנועה עדים שמחזיקין אותו ממון
אינו דין שמחזיקין אותו שנועה ופיו אין
מחזיקו ממון והא' הודאית בעל דין כמאה
עדים דמי מאי ממון קנס ומה פיו ישאין
עדים קנס מחזיקו שנועה עדים שמחזיקין
אותו קנס אינו דין שמחזיקין אותו שנועה מה
לפיו שכן מחזיקו קרבן חאמר בעדים שאין
מחזיקין אותו קרבן הא לא קשיא רבי חייה
כרבי מאיר סבירא ליה דאמר עדים מחזיקין
אותו קרבן מק"ו ידנתן אמרו לו שנים אכלת
חלב והוא אומר לא אכלתי רבי מאיר מחזיק
וחכמים יפטרם אמר רבי מאיר אם הביאורו
שנים ליד מיתה חמורה לא יביאורו ליד
קרבן הקל אמרו לו מה אם ירצה לומר מויד
הייתי יפטר אלא מה לפיו שכן מחזיקו אשם
אשם היינו קרבן אלא מה לפיו שכן מחזיקו
חומש הא לא קשיא רבי חייה כרבי מאיר
סבירא ליה כי היכי דמחזיק ליה קרבן מק"ו
מחזיק ליה חומש מקל וחומר אלא מה לפיו
שכן אינו בהכחשה ובהומה תאמר בעדים
שישן בהכחשה ובהומה אלא אתיא
מעד אחד ומה עד אחד שאין מחזיקו ממון
מחזיקו שנועה עדים שמחזיקין אותו ממון
אינו דין שמחזיקין אותו שנועה מה לעד
אחד שכן על מה שהוא מעיד הוא נשבע

הוא נשבע עדים רש"י כיון דחשוד אחמנה חשוד
ומשי דמשתמיט ולא חשוד דלא חשוד חשוד
דחשוד אחמנה לא חשוד אשכחא ואין
שהיה שנועה חמורה עליהם אכל
מלאכיה חשוד מרב נחמן דמשניעין
אותו שלש שנועות ואחד מהן שלא
שלתהו כו יד ומשמע כהגול קמא
(כ"ק דף ק: ושם) דהו' דלורייא
וכן כנסתא דר' אבה (שנועה דף ג:)
משמע דאי אמר לא חשוד לא חשוד
נשבע להכחש את העד שנועה
דלורייא חשוד מלאכיה חשוד שאלו יכול
לשבע משלם דלשנועה דרבנן לא
אמר הכי לכן י"ל וכבוליה בעי דלודי
ליה כלומר תאמר דלין מעי' א"כ
אמת הוא שאין חייב לו יותר ולמה
ישבע והא נאמן נאמן דאי בעי כופר
הכל נאשני דלין זה העד דלשמועתי
קמשתמיט ואם תאמר כופר הכל נמי
אשמועתי קא משתמיט ואיטו העד
כדאמר' כפ' שנועה הידיעין (שנועה
דף מ:). אמר רב נחמן כופר הכל
משניעין אותו שנועה היסא משוס
חוקה דלין אדם מוצע אלא א"כ יס
עליו ופריך ודלדכא אין אדם מעי'
פיו כפני ד"מ ומשי אשמועתי קא
משתמיט וי"ל דמ"מ העד יס יותר
כופר הכל מכופר חלי וליכא מגו:
אבל העדא עדים דליכא א"כ יס.
כל כך משתמיט כיון שפסק
הכל אימא כיון דחשוד הוא לגול
חשוד נמי אשכחא קמ"ל ק"ו דלא
הו' גול כפי דלשמועתי קא משתמיט
דהכופר כמלה כשר לעדות ואע"ג
דלמרי' לקמן (ו' א') דלא אמרין מגו
דחשוד כו' מ"מ גס התנא אשמועתי
לא אמרין מק"ו מפיו ועד אחד
ואם תאמר אמאי אשכחא לטעמא
הודאית פיו גדולה מהעדא עדים משוס
דפריך לקמן ולקמן נמי הוה ליה למפריך מה לפיו שכן משתמיט
וי"ל דהכא דאמא לפרשי דהודאית פיו גדולה מהעדא עדים נוחא
ליה למינקט טעמא דמשתמיט דפסקא הוא דמטעם זה ישבע כהדלמא
למנקט לקמן למפריך פירכא על קל וחומר ולא מסבירא לך לא מייתי לקמן פסקא דמשתמיט: כ"ה אפי' שכן
מחזיקין קרבן ראמר בעדים כו'. פי' שכן מחזיקו קרבן אפילו העדים מחזיקין אותו ואומרים לאו חלל הוא אלא שומן דאי אין העדים
מחזיקין אותו היכי קאמר חאמר בעדים כו' עדים נמי מחזיקין אותו קרבן אש אינו מחזיקין ואפילו עד אחד אש אינו מחזיקין מחזיקו
קרבן ואלה אסוגיא סוכרת כלישנא דפסקא אמרו לו (כריתות דף י. וס' דמפרס טעמיה דרבנן דלקמן דלמרי' לו אכלת חלב והוא אומר
לא אכלתי דפטור משוס דאדם נאמן על עצמו יותר ממאה איש ולכן פיו מחזיקו קרבן אפילו עדים מחזיקין אותו ועדים אין מחזיקין
אותו קרבן אש מחזיקין דלאידך לישנא דמפרס טעמיה דרבנן דמפריך דיבוריה ואמר דלא אכלתי שוגג אלא מויד ומיירי דכשאלה לא
אכלתי לא נדקעו אותו היאך היה דעמו אכל להכחש העדים אינו נאמן א"כ חשיבי עדים מפיו שכן מחזיקו קרבן אפי' מחזיקין והוא לא
מחזיק עצמו קרבן אש היו מחזיקין אותו ואי רבי חייה אפילו כרבנן: רבי חייה א"כ ימא ק"ו דר"מ
אם הביאורו לדי מיתה לא יביאורו לדי שנועה הקלה וי"ל דליכא למפריך דמה למיתה שכן על מה שכן מעידין הוא מת תאמר גבי
שנועה של מה שהוא כופר הוא נשבע כדאמר' לקמן: כ"ה אש ירצה אומר מויד הייתי: ללישנא דאדם נאמן על עצמו יותר מק' עדים הא
אם ירצה לומר לדבריו דר"מ קאמר' (דכתיבה) [דלדאית] כפרק אמרו לו (שם ד' י. וס') דלאידך לישנא דמפרס טעמיה דרבנן דמפריך קאמר' ואין
לפרס ומה אם ירצה לומר כו' שהיה נאמן לומר לא אכלתי שוגג אלא מויד ומיירי דכשאלה לא אכלתי לא נדקעו אותו היאך היה דעמו
מה שאמר לא אכלתי יכול למפך דבריו ולומר לא אכלתי שוגג אלא מויד ומיירי דכשאלה לא אכלתי לא נדקעו אותו היאך היה דעמו
ולכפוף אומר שמוד היה וסבירא כן היה דעמו שלא אכל שוגג אלא מויד ולר"מ אע"פ שלכפוף אמר מויד הייתי
אין בך כלום דהכי אמר (במורה הכהנים) אמר רבי מאיר אש בתולה אמר מויד הייתי שומעין לו אם היה דן עמו כל היום ובחברונה
אמר מויד הייתי אין שומעין לו ואם תאמר והיאך נאמן לומר מויד הייתי הא אין אדם משיס עצמו רשע דלדאמר כפ"ק דסנהדרין (דף ע: ו
וס') גבי פלוני רבנני לרנני וי"ל דלין נאמן לפסול עצמו אכל הכה נשעה חסונה ואינו רוצה להביא חילין לעורה:

אשם היינו קרבן. דלרבי מאיר עדים מחזיקין אותו אשם חמיה דנמתגי דד' שומרין (שנועה דף מ: ושם) מן היכן שורי נגנז
משניעין אי ואמר אמר והעדים מעידים אותו שאלו משלם ככל הודה מעמנו משלם קרן וחומש ואשם אכל על פי עדים אין
משלם חומש ואשם וכן מן כפרק הגול קמא (כ"ק דף ק:). ומתוך לה כפרק הגול קמא (כ"מ וי"ל דקוביא דהכא דלרבי מאיר עדים
מחזיקין אותו אשם לא יעמיד והיא משנה כ"מ אלא כדנבי לאוקמה התם כשאלו ערפה והיא סוגיא דהתם דסבר דלרבי מאיר עדים
לא מחזיקין אשם משוס דנבי אשם כמי והמודה לא סבר כקוביא דהכא דאשם היינו קרבן וילין כמה הזד מפיו ועד אחד כדמסיק הכא:

